

ГО Фонд розвитку м. Миколаєва

**Дієва місцева демократія
у селах і містах
Миколаївщини**

Аналіз застосування форм місцевої демократії в Миколаївській області в контексті проведення децентралізації та реформи місцевого самоврядування

м. Миколаїв 2017

Збірка є напрацюванням експертної групи в рамках проекту ГО «Фонд розвитку міста Миколаєва» за фінансової підтримки програми «Демократична практика» **МФ «Відродження»**.

Погляди, висловлені в публікації, належать виключно авторам і можуть не співпадати з позицією МФ «Відродження».

Під загальною редакцією: Золотухіна М.Є.- директора ГО «Фонд розвитку м. Миколаєва».

Формат А5, стор. 48.

Наклад 200 прим.

Друк: СПД ФО Бойчук В.М.

м. Миколаїв, вул. В.Морська 37/3.

ЗМІСТ

I. Вступ	4
II. Моніторинг та оцінка результатів реалізації положень Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2016-2020 роки, затвердженої указом Президента України від 26 лютого 2016 року № 68/2016 за 2016 рік.	5
III. Аналіз застосування форм місцевої демократії в Миколаївській області в контексті проведення децентралізації та реформи місцевого самоврядування.	14
VI. Практики місцевих ініціатив для вирішення проблем громади	27
1) Ресурсно-Інформаційний Центр (РІЦ) розвитку Куцурубської об'єднаної громади запрошує до співпраці.....	27
2) Перший Фестиваль в громаді.....	28
3) Первомайський районний ресурсний центр громад запрошує до співпраці.....	31
Додатки.	
Додаток 1. Проект обласної Програми сприяння розвитку громадянського суспільства у Миколаївській області на 2017 – 2020 роки.....	33
Додаток 2. ПЕРЕЛІК завдань і заходів Програми сприяння розвитку громадянського суспільства у Миколаївській області на 2017 – 2020 роки.....	39
Додаток 3. ПОКАЗНИКИ оцінки ефективності виконання Програми сприяння розвитку громадянського суспільства у Миколаївській області на 2017 – 2020 роки.....	45

Вступ

В критичний момент громадянське суспільство України зіграло потужну трансформуючу і захисну роль. Державу було врятовано від загрози авторитаризму та розпаду завдяки розгортанню волонтерського, благодійницького та добровольчого рухів. Нині нові форми громадянської самоорганізації на крок випереджають готовність і здатність державних органів налагоджувати рівноправне партнерство з громадянським суспільством.

Затверджена указом Президента Національна Стратегія сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2016–2020 роки, є одним з інструментів для змін. Нова Стратегія увібрала в себе кращі напрацювання вітчизняних фахівців, зарубіжні практики та загальноєвропейські стандарти партнерства між державою та громадянським суспільством.

В Україні з'явилася нова державна політика, яка називається політика сприяння розвитку громадянського суспільства. Ключові функції, які виконує громадянське суспільство, насамперед, це захист та представлення інтересів громадян через об'єднання в різні рухи, ініціативні групи та донесення своїх позицій у процесі ухвалення рішень. Друге – громадські організації здійснюють громадський контроль і боротьбу з корупцією. Третій напрям – вироблення соціальних послуг. Ще одне – сфера благодійництва, вирішення соціальних проблем, волонтерство. Нині в Україні в деяких випадках це заміняє собою владу. Громадянське суспільство можуть розбудовувати тільки громадяни, а держава може лише створювати сприятливий клімат.

Стосунки по осі держава-громадянське суспільство в Україні завжди розвивалися, коли держава – старший партнер, а десь далеко – громадянське суспільство. У цій ситуації є своє пояснення, адже держава досі має ознаки радянської, яка воліє тримати все під контролем, а громадянське суспільство – лише на етапі становлення, хоча воно проявило себе як зріле під час Помаранчевої революції, Революції Гідності, допомоги українській армії в Антитерористичній операції. Всі етапи розвитку громадянського суспільства щоразу фіксувалися якимись документами – стратегіями, концепціями, доповідями, які більше чи менше, але завжди віддзеркалювали його стан.

Політична суть Стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні у тому, що вона спрямована на побудову громадянської або політичної нації. Надзвичайно важливою реформою є децентралізація. Її варто вважати однією з ключових демократичних реформ, які потрібно імплементувати, адже «без децентралізації ми залишимося в олігархічній структурі пострадянської системи».

II. Моніторинг та оцінка результатів реалізації положень Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2016-2020 роки, затвердженої указом Президента України від 26 лютого 2016 року № 68/2016 за 2016 рік.

Метою даного дослідження є моніторинг реалізації напрямків Стратегії розвитку громадянського суспільства в Україні до 2020р а також аналіз застосування форм місцевої демократії в Миколаївській області, в тому числі в контексті проведення децентралізації та реформи місцевого самоврядування, з'ясування прогалин в унормуванні застосування форм місцевої демократії

Указом *Президента України* «Про сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні» затверджено національну Стратегію сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2016 - 2020 роки.

Визначені основні проблеми розвитку громадянського суспільства в Україні, зокрема:

відсутній ефективний громадський контроль за діяльністю органів державної влади, органів місцевого самоврядування;

недостатньою є практика залучення громадськості до формування та реалізації державної політики і вирішення питань місцевого значення;

благодійники не мають ефективних стимулів з боку держави, зокрема податкових, обтяжені бюрократичними процедурами, відсутній дієвий механізм захисту від шахрайства та інших зловживань у сфері благодійництва;

незастосування прозорих конкурсних процедур та надання необґрунтованих переваг окремим видам організацій громадянського суспільства;

потенціал організацій громадянського суспільства не повною мірою використовується органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування для надання соціальних та інших суспільно значущих послуг; спостерігається тенденція надання переваги у цій сфері державним і комунальним підприємствам та установам, що не сприяє підвищенню якості послуг та призводить до надмірного зростання бюджетних видатків;

недостатніми є стимули щодо здійснення організаціями громадянського суспільства підприємницької діяльності, спрямованої на вирішення соціальних проблем (соціальне підприємництво), долучення таких організацій до надання соціальних послуг зі сприяння у працевлаштуванні та професійної підготовки соціально вразливих верств населення;

відсутня єдина державна інформаційно-просвітницька політика у сфері сприяння розвитку громадянського суспільства.

Стратегією також визначені напрями та завдання державного та регіонального рівня. На регіональному/місцевому рівні можуть реалізовуватись такі завдання:

- створення сприятливих умов для формування та інституційного розвитку організацій громадянського суспільства;

- удосконалення правового статусу, порядку створення, організації діяльності і припинення органів самоорганізації населення, розширення їх повноважень щодо участі у вирішенні питань місцевого значення;

- урегулювання на законодавчому рівні питання обов'язкового планування у Державному бюджеті України і місцевих бюджетах видатків на надання на конкурсних засадах фінансової підтримки для виконання програм (реалізації проектів, заходів), розроблених організаціями громадянського суспільства;

- запровадження єдиного конкурсного порядку відбору органами виконавчої влади програм (проектів, заходів), розроблених організаціями громадянського суспільства, та забезпечення на законодавчому рівні рівного доступу зазначених організацій, зокрема благодійних організацій, до участі у такому відборі;

- вироблення за участю громадськості пріоритетів та єдиних критеріїв щодо надання фінансової підтримки за рахунок бюджетних коштів для виконання програм (реалізації проектів, заходів), розроблених організаціями громадянського суспільства та спрямованих на реалізацію завдань державної, регіональної політики, визначення середньо- і довгострокових індикаторів обсягів надання такої фінансової підтримки;

- активізація комплексних заходів, спрямованих на підвищення громадянської освіти населення щодо можливості захисту своїх прав та вираження інтересів через різні форми демократії участі.

- забезпечення ефективних процедур участі громадськості під час формування та реалізації державної, регіональної політики, вирішення питань місцевого значення через унормування на місцевому/регіональному законодавчому рівні:

- порядку проведення органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування консультацій з громадськістю щодо проектів нормативно-правових актів під час їх розроблення зі встановленням вичерпного переліку випадків, коли такі консультації не проводяться, та механізму запобігання порушенню вимог щодо обов'язковості таких консультацій;

- порядку ініціювання та проведення місцевих референдумів;

- гарантій реалізації права на мирні зібрання із закріпленням вичерпного переліку підстав для обмеження мирних зібрань;

- порядку ініціювання, проведення загальних зборів (конференцій) членів територіальної громади за місцем проживання та реалізації їх рішень;
 - обов'язковості затвердження у кожній територіальній громаді її статуту, що визначає, зокрема, порядки організації громадських слухань, внесення місцевої ініціативи та реалізації інших форм демократії участі;
 - сприяння запровадженню на рівні органів місцевого самоврядування публічних консультацій з громадськістю, громадської експертизи їх діяльності та діяльності їх виконавчих органів, посадових осіб, комунальних підприємств, організацій та установ;
 - сприяння запровадженню обов'язкових публічних консультацій у процесі підготовки проектів Державного бюджету України та місцевих бюджетів;
 - визначення порядку здійснення громадської експертизи діяльності з надання адміністративних послуг, а також діяльності бюджетних установ, які надають соціальні послуги;
 - створення ефективного механізму реалізації права громадян на звернення до органів місцевого самоврядування з електронними петиціями;
 - сприяння включенню до регламентів місцевих рад обов'язкових процедур забезпечення інформаційної прозорості і відкритості, у тому числі питань залучення громадськості до підготовки проектів актів, що мають важливе суспільне значення.
- стимулювання участі організацій громадянського суспільства в соціально-економічному розвитку України:
- запровадження практики закупівлі соціальних та інших суспільно значущих послуг через соціальне замовлення та забезпечення рівного доступу організацій громадянського суспільства та бюджетних установ до надання соціальних та інших суспільно значущих послуг за рахунок бюджетних коштів;
 - стимулювання розвитку соціального підприємництва, зокрема удосконалення механізмів фінансової підтримки такої діяльності;
 - забезпечення рівних умов участі організацій громадянського суспільства у процедурах публічних закупівель;
 - встановлення конкурсних засад визначення виконавців державних, регіональних та місцевих цільових програм серед організацій громадянського суспільства та забезпечення рівних можливостей для участі у таких конкурсах;
 - запровадження обов'язкового залучення організацій громадянського суспільства до оцінки потреб громадян у соціальних та інших суспільно значущих послугах;

- надання організаціям громадянського суспільства, які надають соціальні послуги за рахунок бюджетних коштів, права користуватися державним та комунальним майном на пільгових засадах.

- створення сприятливих умов для міжсекторальної співпраці:

- забезпечення органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування доступу громадськості до консультацій та правової допомоги (у тому числі безоплатної) з питань порядку створення і діяльності організацій громадянського суспільства;
- запровадження обов'язкових моніторингу та оцінки розпорядниками бюджетних коштів програм і проектів, які виконуються організаціями громадянського суспільства за рахунок бюджетних коштів;
- запровадження обов'язкової звітності організацій громадянського суспільства, які отримують державну фінансову підтримку, публічного доступу до такої звітності, а також до результатів обов'язкового моніторингу, оцінки та експертизи результатів державної фінансової підтримки організацій громадянського суспільства;
- сприяння міжсекторальній співпраці у запобіганні і протидії шахрайству та іншим зловживанням у сфері надання благодійної допомоги, посилення юридичної відповідальності за нецільове використання благодійної допомоги;
- розширення сфер застосування державно-приватного партнерства за участю організацій громадянського суспільства;
- проведення просвітницьких заходів та соціальної реклами з питань взаємодії з організаціями громадянського суспільства, розвитку громадянського суспільства;
- стимулювання наукових досліджень, публікацій та просвітницьких заходів у сфері розвитку громадянського суспільства і міжсекторальної співпраці.

На органи виконавчої влади покладено функції із забезпечення реалізації Стратегії, органи місцевого самоврядування беруть участь у реалізації Стратегії на підставі та у спосіб, що передбачені законами України, статутами територіальних громад, а також власними актами. Для виконання цілей моніторингу до Миколаївської ОДА був направлений запит на надання публічної інформації щодо:

1. Плану заходів щодо реалізації у 2016, 2017 році в області Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2016-2020 роки
2. Звіт про виконання Плану заходів щодо реалізації у 2016 році в області Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2016-2020 роки з посиланням на джерела інформації (публікації в ЗМІ, друкована

продукція, аналіз наданих консультацій, протоколи та резолюції засідань громадських рад, тощо)

3. Програмне забезпечення на рівні Миколаївської обласної ради (ОДА) реалізації Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2016-2020 роки. (Програма/проект програми розвитку громадянського суспільства, тощо)

4. Звіт за 2016р про діяльність Координаційної ради сприяння розвитку громадянського суспільства (Розпорядження голови Миколаївської ОДА від 05.05.2016 №157-р)

5. Інформацію щодо фінансової підтримки громадських організацій в 2013-2017 р (ГО, яким надавалась підтримка, сума фінансової підтримки, напрями підтримки):

- Критерії, відповідно до яких були обрані реципієнти бюджетної фінансової підтримки.
- Перелік програм та проектів, які біли реалізовані реципієнтами в означений період. (додати до даного переліку аналітичні та фінансові звіти ГО по реалізованих проектах, програмах).
- Звіти за результатами моніторингу та оцінки ефективності реалізації організаціями громадянського суспільства програм і проектів, які виконуються за рахунок бюджетних коштів

6. Інформацію щодо проведених консультацій з громадськістю з метою врахування громадської думки під час формування та реалізації державної політики, розв'язання проблемних питань, що мають важливе суспільне значення за вказаний період з додаванням продуктів консультацій (протоколи, резолюції, посилання в ЗМІ)

7. Інформацію щодо проведених громадських експертиз діяльності органів виконавчої влади відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 05.11.2008 № 976 з посиланням на аналітичні записки щодо проведених експертиз.

8. Частка пропозицій ОГС, врахованих органами виконавчої влади (% , загальна кількість, що саме було враховано)

9. Інформацію щодо бюджетного фінансування в означений період досліджень, публікацій та освітніх заходів у сфері громадянського представництва (перелік, тема, загальна вартість дослідження, текст аналітичної записки).

В ході дослідження було проаналізовано відповідь на запит від Миколаївської ОДА, загальнодоступні джерела інформації (Інтернет – портал Миколаївської ОДА, Інтернет -ЗМІ та інш)

Аналізуючи стан виконання та результатів реалізації положень Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2016-2020 роки, затвердженої указом Президента України від 26 лютого 2016 року № 68/2016

на рівні Миколаївської ОДА, на яку покладено функції сприяння реалізації Стратегії, зроблено наступні висновки:

1. В Миколаївській області на виконання Указу Президента України розпорядженням голови ОДА № 168-р від 10.05.2016 створено Координаційну раду сприяння розвитку громадянського суспільства в Миколаївській області. За участю Коордради затверджено План заходів щодо реалізації у 2017 році Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2016-2020 роки в Миколаївській області (далі План). Аналізуючи даний документ можна дійти висновку, що складений він без конкретики та очікуваних результатів. В Плані жодним чином не визначено в який спосіб будуть на території Миколаївській області реалізовуватись завдання Національної Стратегії. Деякі пункти Плани викликають навіть здивування. Наприклад захід п.10 «Забезпечити проведення громадського обговорення обласного плану заходів щодо реалізації у 2017 році Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2016-2020 роки» планується провести тільки в кінці 2017р. Або в який спосіб будуть «створені сприятливі умови для підвищення ролі громадянського суспільства у різних сферах діяльності місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, зокрема, щодо впровадження реформ» п4 Плану.

2. В Миколаївській облраді розроблено та виставлено в листопаді 2016р на обговорення проект Програми сприяння розвитку громадянського суспільства у Миколаївській області на 2017 – 2020 роки (далі Програма). В Програмі визначені основні завдання щодо її реалізації. Основними шляхами забезпечення реалізації Програми є:

- створення сприятливих умов (у тому числі правових) для діяльності та розвитку інститутів громадянського суспільства (ІГС);
- забезпечення співпраці органів виконавчої влади та ІГС у процесі формування та реалізації регіональної політики;
- підтримка ініціатив ІГС для вирішення завдань регіональної політики;
- підвищення професійного рівня та інституційної спроможності ІГС та органів виконавчої влади щодо використання механізмів участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики;
- забезпечення поінформованості суспільства про діяльність ІГС через впровадження постійно діючої інформаційно-просвітницької кампанії.

Заходи по реалізації даних завдань представлені в додатку 2 до Програми

Регіональні цільові програми розробляються до основних принципів розроблення державних цільових програм, зазначених у Законі України “Про державні цільові

програми» , Постанові КМУ від 31 січня 2007 р. N106. В Наказі Міністерства економіки України 04.12.2006 № 367 «Методичні рекомендації щодо порядку розроблення регіональних цільових програм, моніторингу та звітності про їх виконання» зазначено:

- Завдання програми – це конкретні напрями та заходи, які планується здійснити протягом певного періоду і які повинні забезпечити досягнення цілей програми.
- Результативні показники програми – це кількісні та якісні показники, які характеризують результати виконання програми (у цілому і за етапами) та підтверджуються формами державних статистичних спостережень, бухгалтерською та іншою звітністю і на підставі яких здійснюється оцінка ефективності використання коштів місцевих бюджетів на виконання програми, аналіз досягнутих результатів та витрат.
- Розробник програми визначає показники, за якими комплексно і всебічно можна здійснювати оцінку її виконання. Система вибраних показників використовується для відстеження динаміки процесів та оцінки кількісних змін.
- Результативні показники наводяться диференційовано з розбивкою за роками. У разі коли програма виконується не за один етап, результативні показники другого та третього етапів можуть визначатися без розбивки за роками.
- Результативні показники поділяються на такі групи:
 1. показники витрат (ресурсне забезпечення програми) визначають обсяги і структуру ресурсів, які забезпечують виконання програми.
 2. показники продукту – це, зокрема, кількість користувачів товарами (роботами, послугами), виробленими в процесі виконання програми, які використовуються для оцінки досягнення цілей програми;
 3. показники ефективності визначаються як співвідношення кількості вироблених товарів (виконаних робіт, наданих послуг) до їх вартості в грошовому або людському вимірі (витрати ресурсів на одиницю показника продукту);
 4. показники якості відображають якість вироблених товарів (виконаних робіт, наданих послуг) і оцінюють їх за результатами досягнення ними своєї мети або виконання завдання.

Зіставляючи нормативно правове забезпечення ЦОВВ щодо розробки регіональних цільових програм з проектом Програми варто відзначити, що останній розроблений без урахування основних принципів розроблення цільових програм. Визначені в розділі 3 «Шляхи та способи розв'язання проблеми» ніяким чином не корелюються з завданнями та заходами, що наведені в Додатку 2 до Програми. Заходи як і в Плані, прописані нечітко, поверхнево. Як і в Плані не визначені критерії по яких можна здійснити оцінку реалізації Програми. Результативні

показники також не наведені. В Додатку переплутані завдання та заходи. Наприклад по завданню №1 *«Налагодження ефективних механізмів комунікації між органами виконавчої влади, місцевого самоврядування та інститутами громадянського суспільства»* визначено 3 заходи, які за своїм змістом та смислом є завданнями:

1.1. Залучення громадськості до обговорення суспільно значущих питань, що вносяться на розгляд обласної ради або затверджуються розпорядженнями голови облдержадміністрації, райдержадміністрації

1.2. Залучення інститутів громадянського суспільства до роботи у складі оргкомітетів, експертних та робочих груп, консультативно-дорадчих органів облдержадміністрації, райдержадміністрації

1.3. Використання можливостей Миколаївського обласного центру перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ і організацій для поширення кращого досвіду співпраці ІГС та органів державної влади.

Очікувані результати також прописані без конкретики та жодним чином не підлягають вимірюванню. Наприклад: очікуваний результат вищевказаного заходу - завдання 1.1 та 1.2 це

«Підвищення якості актів, що приймає місцева влада, з огляду на задоволення потреб громадськості». За якими критеріями вимірюється якість актів місцевої влади та способи її вимірювання залишається не ясними. Та ж незрозумілість прослідковується і в інших завданнях – заходах, наведених в Додатку 2.

Підсумовуючи вищевикладене: проект Програми потребує ретельного доопрацювання.

3. За рахунок коштів обласного бюджету з року в рік на підставі відповідних рішень обласної ради здійснюється фінансування громадських організацій, однак ротація організацій, що отримують фінансування майже не відбувається. Систематично в рамках реалізації різних цільових програм облради фінансуються Обласна організація ветеранів України, обласна спілка воїнів-інтернаціоналістів та запасу, обласна організація Всеукраїнської громадської організації інвалідів «Союз Чорнобиль України», Центр допомоги учасникам антитерористичної операції, Обласна організація Союз організацій інвалідів України, громадська організація «Рада національних товариств Миколаївської області». Однак за якими критеріями обрано для фінансування саме ці організації не визначені. Про результати діяльності обраних організацій в загально доступних джерелах масової інформації не повідомляється. Звітів та матеріалів по виконанню проектів/програм вказаних громадських організацій не надано. Таке полузакрите визначення реципієнтів коштів обласного бюджету ніяк не сприяє підвищенню довіри к розпоряднику публічних фінансів і нагально ілюструє проблему розвитку громадянського суспільства, визначену в Стратегії - незастосування прозорих

конкурсних процедур та надання необґрунтованих переваг окремим видам організацій громадянського суспільства.

4. Згідно офіційного відповіді на запит управлінням з питань молоді та туризму Миколаївської ОДА в рамках реалізації обласної Програми «Молодь Миколаївщині» в межах фінансових можливостей проводяться конкурси з визначення програм (проектів, заходів). Розроблених інститутами громадянського суспільства відповідно до механізму вказаному в Постанові КМУ № 1049 від 12.10.11). Оголошення про проведення конкурсів датовані 20 липня та 16 вересня 2016р. Однак дана інформація не підтверджується моніторингом розділу оголошень сайту Миколаївської ОДА за вказаний період.

5. На сайті облради в розділі консультації з громадськістю http://www.mk.gov.ua/ua/konsult_gromad/ розміщуються проекти нормативно-правових актів для проведення консультацій з громадськістю. З квітня по грудень 2016р розміщено 22 звіти про проведення публічних консультацій з організаціями громадянського суспільства стосовно різних питань. Однак жодних ідентифікаторів (час та місце проведення заходів, назви організацій що прийняли участь в консультаціях) в звітах не зазначено. Як наслідок в жодному звіті не зазначено про отримання пропозицій від громадськості. Дані обставини є підставою для сумніву у реальності та легітимності проведення означених консультацій.

Головний висновок.

Завдання по реалізації Національної Стратегії розвитку громадянського суспільства в Миколаївській області виконуються вкрай недостатньо. Виконання відбувається тільки на рівні видання Розпоряджень голови Миколаївської ОДА з вкрай низькою дисципліною їх виконання та фінансування окремих організацій без визначення критеріїв для надання фінансової підтримки, без моніторингу ефективності використання наданої фінансової підтримки. Нормативно-правове забезпечення виконання Стратегії в Миколаївській ОДА або недосконале, або відсутнє. Із інституційного забезпечення створено тільки Коордраду сприяння розвитку громадянського суспільства в Миколаївській області, результатом річної роботи якої є затвердження Плану заходів щодо реалізації у 2017 році Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2016-2020 роки в Миколаївській області. В якому не визначені результативні показники та/або індикатори виконання.

III. Аналіз застосування форм місцевої демократії в Миколаївській області, в тому числі в контексті проведення децентралізації та реформи місцевого самоврядування.

Дане аналітичне дослідження діяльності органів місцевого самоврядування, органів державної влади та їх виконавчих органів має на меті визначити рівень відкритості та прозорості в роботі місцевих рад, місцевих органів виконавчої влади а також виявлення прогалин у нормативній регламентації місцевої демократії для подальшої розробки рекомендацій ОМС та виконавчої влади

Згідно зі ст.5 Конституції народ здійснює свою владу безпосередньо і через органи державної влади та органи місцевого самоврядування. Отже, система місцевого самоврядування може бути розглянута у двох аспектах. Систему форм здійснення місцевого самоврядування складають:

1. Форми безпосередньої демократії, які використовуються в системі місцевого самоврядування. До них відносяться:

– місцевий референдум – форма вирішення територіальною громадою питань місцевого значення шляхом прямого волевиявлення;

– місцеві вибори – вибори депутатів відповідної місцевої ради та сільських, селищних, міських голів;

– загальні збори громадян – збори всіх або частини жителів територіальної громади за місцем проживання для вирішення питань місцевого значення;

– місцеві ініціативи – пропозиція членів громади про обов'язковий розгляд на відкритому засіданні ради будь-якого питання, віднесеного до відання місцевого самоврядування. Порядок внесення місцевої ініціативи визначається радою або статутом громади. Внесена місцева ініціатива підлягає обов'язковому розгляду на відкритому засіданні ради за участю членів ініціативної групи;

– громадські слухання – це заслуховування не рідше одного разу на рік громадою звітів депутатів ради і посадових осіб місцевого самоврядування, під час якого можуть порушуватися різні питання і вноситися пропозиції з питань місцевого значення;

– організація і участь в мітингах, походах, демонстраціях, пікетуваннях на місцевому рівні;

– участь населення у роботі органів місцевого самоврядування на добровільних засадах (в якості експертів, спеціалістів, консультантів, громадських контролерів).

2. Форми представницької демократії, які використовуються в системі місцевого самоврядування – це представницькі органи місцевого самоврядування, місцеві голови, органи самоорганізації населення, які обираються населенням і через діяльність яких громадяни можуть впливати на здійснення місцевого самоврядування на підвідомчій території.

Місцевий референдум є найвищою формою безпосереднього волевиявлення територіальної громади щодо вирішення питань місцевого значення. Його організація і проведення колись регламентувалась Законом України «Про всеукраїнський та місцеві референдуми» від 03.07.1991 р. №1286-XI, що втратив силу в 2012р. з прийняттям нового ЗУ «Про всеукраїнський референдум». На даний час законодавчого підґрунтя проведення місцевих референдумів не існує, хоча в Статутах територіальних громад відзначена подібна форма місцевої демократії. Отже не достаток правового регулювання в проведенні місцевих референдумів не дозволяє скористатись означеною формою безпосереднього волевиявлення територіальної громади.

Однією із найважливіших складових частин системи місцевого самоврядування виступають загальні збори громадян. Закон «Про місцеве самоврядування в Україні» підкреслює, що порядок проведення таких зборів визначається законом та статутом територіальної громади. Однак, такий Закон ще не прийнято і тому при реалізації цієї форми демократії керуються Положенням про загальні збори громадян за місцем проживання в Україні, затвердженим постановою Верховної Ради України № 3748-XII від 17.12.1993 р.

Збори скликаються в міру необхідності, але не менше одного разу на рік за місцем проживання громадян села, селища, мікрорайону, житлового комплексу, вулиці, кварталу, будинку для обговорення найважливіших питань місцевого значення. У їх роботі мають право брати участь громадяни з 18 років, що постійно проживають на відповідній території, депутати місцевих рад, представники державних органів, трудових колективів, об'єднань громадян.

На основі аналізу Положення можна виділити декілька видів зборів громадян:

1. Загальні збори всіх громадян, що проживають на відповідній території і мають право брати участь у виборах (є правомочним при наявності більше 1/2 громадян).

2. Збори або конференція представників громадян відповідних територіальних утворень (є правомочним при наявності не менше 2/3 представників) – скликається у випадку, якщо скликання загальних зборів пов'язане з організаційними труднощами. Представники обираються на загальних зборах або визначаються органами самоорганізації населення.

До компетенції зборів відносяться різноманітні питання, серед яких найбільш важливими є обговорення проектів рішень місцевих рад із найважливіших питань місцевого життя, внесення пропозицій з питань порядку денного сесії місцевих рад, питання про внесення на розгляд місцевих рад пропозицій щодо проведення місцевого референдуму, інформування населення про прийняті органами місцевого самоврядування рішення, про законодавство України з питань, що торкаються інтересів громадян та ін.

Громадські слухання, які також є формою безпосередньої участі територіальної громади у вирішенні питань місцевого значення, відбуваються у формі зустрічей її членів з депутатами місцевої ради та посадовими особами місцевого самоврядування. Пропозиції, які вносяться за результатами громадських слухань, підлягають обов'язковому розгляду органами місцевого самоврядування. Порядок організації, періодичність і терміни їх проведення не визначені законодавчо і повинні бути закріплені статутом громади.

Громадські слухання – це інструмент демократії участі, що застосовується органами місцевого самоврядування України найчастіше. Такого висновку можна дійти з двох причин. По-перше, якщо взяти до уваги статистичні дані. По-друге, «громадськими слуханнями» часто називають будь-яке обговорення, що проводиться органами місцевого самоврядування з громадськістю.

В ході дослідження були проаналізовані структура відповідної інформації на офіційних сайтах ОМС Миколаївської області а також відповіді ОМС та місцевих органів виконавчої влади на офіційний запит на інформацію, запит щодо:

1. Статуту територіальної громади. За наявності.
2. Регламенту міської ради.
3. Переліку громадських слухань, які проводились протягом 2014 – 2017 рр., із зазначенням суб'єкта ініціативи, дати проведення та текстів резолюцій;
4. Перелік зборів г громадян за місцем проживання за 2014 – 2017 рік, якщо такі проводились;
5. Переліку місцевих ініціатив, які вносились до селищної ради протягом 2013 – 2014 рр.;
6. Інформації про дорадчо – консультативні громадські органи (громадські ради), які діють в місті із зазначенням дати створення, складу та керівництва, надати копію Положення про діяльність цих органів;
7. Інформації щодо проведених консультацій з громадськістю з метою врахування громадської думки під час формування та реалізації державної політики, розв'язання проблемних питань, що мають важливе суспільне значення за вказаний період з додаванням продуктів консультацій (протоколи, резолюції, посилання в ЗМІ)

В ході даного дослідження проаналізовано відповідні норми Статутів територіальних громад та Положень про громадські слухання (далі Статути і Положення) міст обласного значення Миколаївської області та об'єднаних територіальних громад, що на момент дослідження затвердили Статути територіальних громад (в Миколаївській області це 2 з 20 ОТГ: Куцурубська сільська ОТГ та Баштанська міська ОТГ). В усіх без виключення Статутах затверджені форми безпосереднього здійснення сільською громадою місцевого самоврядування:

- Місцевий референдум.
- Загальні збори громадян за місцем проживання.
- Місцеві ініціативи.
- Громадські слухання.
- Колективні та індивідуальні звернення жителів села до органів і посадових осіб сільського самоврядування.
- Участь територіальної громади села у роботі органів місцевого самоврядування та робота на виборчих посадах місцевого самоврядування.

Результати практичного застосування форм місцевої демократії в Миколаївській області

Громадські слухання, загальні збори мешканців за місцем проживання

В ході аналізу було визначено, що найбільш активно на практиці застосовуються такі форми місцевої демократії як громадські слухання та збори громадян за місцем проживання. Закон України «Про місцеве самоврядування» не визначає порядку проведення громадських слухань і делегує це право представницьким органам місцевого самоврядування, які уповноважені приймати Статути територіальної громади. Відповідні Положення про проведення громадських слухань затверджені тільки Миколаївською, Первомайською та Вознесенською міськрадами.

Спостерігається наступна тенденція: найбільш активно використовується означені форми місцевої демократії в тих місцевостях (районах, місцевих самоврядуваннях), які вступили в процес об'єднання громад в першу та другу хвилю. При чому саме консультативну та методичну підтримку процес організації громадських слухань по різних питаннях життєдіяльності громад надає саме відповідні райдержадміністрації в повноваженнях яких не має відповідної діяльності. Наприклад.

Очаківський район

1. На території Очаківського району станом на травень 2017р утворені 2 об'єднані територіальні громади Чорноморська та Куцурубська. Місцеве самоврядування також представлене містом Очаків а також сільрадами, що вступили в процес об'єднання. Очаківською РДА безпосередньо не проводились громадські слухання, але РДА надавала консультативну допомогу при проведенні громадських слухань сільрадами та ОТГ, зокрема громадських слухань:

- з перейменування с. Жовтень Кам'янської сільради,
- щодо врахування громадських інтересів при розробці ДПТ на земельну ділянку в адміністративних мережах Куцурубської сільради,

- щодо обговорення детального плану територій для будівництва 6-ї черги Дмитрівського вітрополя Очаківської вітроелектростанції в межах території Дмитрівської сільради,

- щодо врахування громадських інтересів під час розроблення містобудівної документації – ДПТ в с. Чорноморка по вулиці Приморська в межах територій Чорноморської сільської ради Очаківського району.

Протягом 2014-2017року за участю Доманівської райдержадміністрації проводились наступні громадські слухання:

- Обговорення питань обґрунтування безпеки продовження терміну експлуатації енергоблоку №1 Южно-Української АЕС та матеріалів з оцінки впливів цієї діяльності на навколишнє середовище, проведених «9» листопада 2012 року у смт Доманівка. Протокол та резолюція громадських слухань з питання продовження терміну експлуатації енергоблоку №1 Южно-Української АЕС та надання запитань, пропозицій (зауважень) додається окремим файлом.

- Проведення громадських слухань з питань продовження терміну експлуатації енергоблоку №2 Южно-Української АЕС, що відбулись 05.06.2015р. в смт Доманівка надається окремим файлом та за посиланням <https://yadi.sk/i/vwszqInv3HQy7f>

Збори громадян проводились з питань :

- Заслуховування щорічного звіту сільського голови, старост села
- З питань створення об'єднаних територіальних громад
- З питань перейменування топонімічних назв в рамках декомунізації
- Щодо умов укладання угод соціального партнерства з підприємствами
- Щодо оптимізації закладів освіти та медицини в рамках реформування галузей
- З питань призначення субсидій , забезпечення водопостачання та інш.

Снігурівський район.

1) 27.04.2015р. в - громадські слухання з питань отримання субсидій, підвищення тарифів на електроенергію та щодо газифікації міста (посилання на публікацію: <http://snigurivka-rda.gov.ua/ua/calendarofgoodthings/news.htm?id=1430138278>)

2) 22.06.2015р. - громадські слухання за участю народного депутата України Андрія Вадатурського із головами сільських, селищних рад, депутатами місцевих рад Снігурівського району щодо питання реформування місцевого самоврядування. (посилання на публікацію: <http://snigurivka-rda.gov.ua/news.htm?id=1434986802>)

3) 08.07.2015р. - громадські слухання з питань реформування місцевого самоврядування та газифікації міста, в яких взяли участь голова обласної ради Володимир Луста, голова райдержадміністрації Тетяна Твардовська, заступник голови районної ради Тетяна Мезіна, перший заступник міського голови Олександр

Катков, представники Офісу реформ та мешканці району і міста Снігурівка. (посилання на публікацію: <http://www.snigurivka-rda.gov.ua/ua/news/news.htm?id=1436423108>)

4) 13.05.2016 - повторні громадські слухання щодо обговорення намірів фермерського господарства “Органік Системс” побудувати поблизу міста Снігурівка Внутрішньогосподарський комплекс по переробці та збереженню сільськогосподарської продукції “Східний”. (посилання на публікацію та відеоматеріали засідання: <http://snigurivka-rda.gov.ua/news.htm?id=1463166340>)

5) 24.10.2016 - повторні громадські слухання щодо обговорення намірів фермерського господарства “Органік Системс” побудувати поблизу міста Снігурівка Внутрішньогосподарський комплекс по переробці та збереженню сільськогосподарської продукції “Східний”. (посилання на публікацію та відеоматеріали засідання: <http://www.snigurivka-rda.gov.ua/news.htm?id=1477377721>)

М. Вознесенськ. Вибірково:

- 18.11.16 – обговорення пропозицій щодо ініціювання добровільного об’єднання громад м. Вознесенська та сіл Новогригорівка, Ракове Новогригорівської сільради у Вознесенську міську ОТГ з адміністративним центром в м. Вознесенську

- 17.03.17. – обговорення підготовлених спільною робочою групою проектів рішень Вознесенської міськради щодо добровільного об’єднання територіальних громад

Збори жителів з місцем проживання проводились з питань обрання голів квартальних комітетів, по висуванню делегатів на конференцію мікрорайону з питань ініціювання створення ОСН та інших питань, пов’язаних з створенням та діяльністю органів самоорганізації населення.

Створення дорадчих органів при виконавчих органах місцевого самоврядування та місцевих органах виконавчої влади.

Як вбачається з аналізу відповідей на офіційні запити та контент-аналізу веб-ресурсів райдержадміністрацій Миколаївської області на виконання Постанови КМУ №996 **Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики** при районних адміністраціях створені громадські ради, куди увійшли представники інституцій громадянського суспільства. Виключення – Веселинівська РДА, при якій не створено Громадську раду. При Доманівській районній державній адміністрації окрім громадської ради створені галузеві дорадчі органи:

- координаційна рада з питань створення освітніх округів та модернізації мережі навчальних закладів, що фінансуються з районного бюджету

- координаційна рада з питань захисту прав споживачів при райдержадміністрації
- координаційна рада з питань захисту прав споживачів при райдержадміністрації
- Рада старійшин при голові Доманівської райдержадміністрації
- координаційна рада з питань сім'ї, жінок, дітей та молоді при райдержадміністрації
- рада ветеранів при Доманівській районній державній адміністрації
- рада ветеранів фізичної культури і спорту Доманівського району
- районна координаційна рада з питань протидії туберкульозу, наркоманії, ВІЛ-інфекції/СНІДу, хворобам, що передаються статевим шляхом
- координаційна рада з питань національно-патріотичного виховання
- Молодіжна колегія при голові Доманівської РДА
- комітет забезпечення доступності інвалідів та інших маломобільних груп населення до об'єктів соціальної та інженерно-транспортної інфраструктури при Доманівській районній державній адміністрації
- координаційна раду по боротьбі з порушеннями прав інтелектуальної власності при Доманівській районній державній адміністрації.

Деякі з перелічених дорадчих органів створені задовго до прийняття вищевказаної Постанови КМУ №996.

В Миколаївській ОДА процес створення дорадчого органу – Громадської ради затягнувся майже на 3 роки. З метою забезпечення більш ефективної участі громадян в управлінні державними справами, приведення складу громадської ради у відповідність до нових очікувань та вимог суспільства головою облдержадміністрації видано розпорядження від 11.08.2014 №241-р, яким розпочато процес підготовки до проведення установчих зборів для формування нового складу громадської ради при облдержадміністрації. Тільки 24 квітня 2017 року облдержадміністрацією утворено ініціативну групу з підготовки установчих зборів для формування складу громадської ради при облдержадміністрації у складі 13 осіб. Громадську раду при Миколаївській ОДА створено 09.06.2017, куди увійшли представники 35 інституцій громадянського суспільства Миколаївщини.

Інструмент електронних петицій.

Змінами до ЗУ «Про звернення громадян» Стаття 23-¹ встановлено, що «громадяни можуть звернутися до Президента України, Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, органу місцевого самоврядування з електронними петиціями через офіційний веб-сайт органу, якому вона адресована, або веб-сайт громадського об'єднання, яке здійснює збір підписів на підтримку електронної петиції.

Електронна петиція оприлюднюється на офіційному веб-сайті відповідно Президента України, Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, органу місцевого самоврядування або на веб-сайті громадського об'єднання, яке здійснює збір підписів на підтримку електронних петицій, протягом двох робочих днів з дня надсилання її автором (ініціатором).

Відповідні органи державної влади, органи місцевого самоврядування та громадські об'єднання під час збору підписів на підтримку електронної петиції зобов'язані забезпечити:

- безоплатність доступу та користування інформаційно-телекомунікаційною системою, за допомогою якої здійснюється збір підписів;
- електронну реєстрацію громадян для підписання петиції;
- недопущення автоматичного введення інформації, у тому числі підписання електронної петиції, без участі громадянина;
- фіксацію дати і часу оприлюднення електронної петиції та підписання її громадянином.

Отже без додаткового унормування на місцевому рівні органи місцевого самоврядування повинні забезпечити на свої офіційних веб-ресурсах можливість подання е-петицій. Відповідні розділи запрацювали серед міст обласного значення на сайтах Миколаївської та Вознесенської міських рад, м. Южноукраїнськ та Первомайськ. На сайті новоствореної Баштанської міської ОТГ також міститься даний розділ. Досі не має розділу Е-петиції в м. Очаків, що є недотриманням норм вищевказаного Закону України.

Місцеві ініціативи

Дана форма місцевої демократії застосовується вкрай рідко. В 2013 р вносились місцева ініціатива органу самоорганізації населення «Перлина гаю» (м. Вознесенськ) . Прийнято рішення Вознесенської міської ради від 24.05.13 «Про розгляд місцевої ініціативи ОСН «Перлина гаю». На його виконання внесено зміни до Програми реформування та розвитку ЖКГ м. Вознесенська до 2014р, а саме : доповнено пунктом» Надання поточних трансфертів КП «Регспод»» на оплату гідрогеологічного висновку земельної ділянки під кладовище мікрорайону «Пряме» та на оплату з виготовлення землеустрою щодо відведення земельної ділянки для передачі в постійне користування під кладовище мікрорайону «Пряме».

По інших Райадміністраціях та органах місцевого самоврядування Миколаївської області про застосування інструменту місцевої ініціативи ніяких відомостей не має.

Консультацій з громадськістю з метою врахування громадської думки під час формування та реалізації державної політики, розв'язання проблемних питань, що мають важливе суспільне значення .

Проведення консультацій з громадськістю має сприяти налагодженню системного діалогу органів виконавчої влади з громадськістю, підвищенню якості підготовки рішень з важливих питань державного і суспільного життя з урахуванням громадської думки, створенню умов для участі громадян у розробленні проектів таких рішень.

Консультації з громадськістю проводяться у формі публічного громадського обговорення, електронних консультацій з громадськістю (безпосередні форми) та вивчення громадської думки (опосередкована форма). Консультації з громадськістю у формі публічного громадського обговорення, електронних консультацій з громадськістю та вивчення громадської думки з одних і тих самих питань можуть проводитись одночасно.

В обов'язковому порядку проводяться консультації з громадськістю у формі публічного громадського обговорення та/або електронних консультацій з громадськістю щодо проектів нормативно-правових актів, які:

- стосуються конституційних прав, свобод та обов'язків громадян;
 - стосуються життєвих інтересів громадян, у тому числі впливають на стан навколишнього природного середовища;
 - передбачають провадження регуляторної діяльності у певній сфері;
 - визначають стратегічні цілі, пріоритети і завдання у відповідній сфері державного управління (у тому числі проекти державних і регіональних програм економічного, соціального і культурного розвитку, рішення стосовно їх виконання);
 - стосуються інтересів територіальних громад, здійснення повноважень місцевого самоврядування, делегованих органам виконавчої влади відповідними радами;
 - визначають порядок надання адміністративних послуг;
 - стосуються правового статусу громадських об'єднань, їх фінансування та діяльності;
- передбачають надання пільг чи встановлення обмежень для суб'єктів господарювання та інститутів громадянського суспільства;
- стосуються присвоєння юридичним особам та об'єктам права власності, які за ними закріплені, об'єктам права власності, які належать фізичним особам, імен (псевдонімів) фізичних осіб, ювілейних та святкових дат, назв і дат історичних подій;
 - стосуються витрачання бюджетних коштів (звіти головних розпорядників бюджетних коштів за минулий рік).

Строк проведення таких консультацій з громадськістю визначається органом виконавчої влади і повинен становити не менш як 15 календарних днів.

Аналізуючи відповіді на запит а також офіційні сторінки місцевих органів виконавчої влади :

На всіх веб сторінках РДА Миколаївської області міститься підрозділ «Консультації з громадськістю». Плани проведення консультацій з громадськістю формуються та публікуються на веб порталах на наступний період в кінці року що минає, за необхідністю до планів вносяться зміни. На багатьох сторінках РДА Миколаївської області є також інформація щодо звітів про проведення консультацій. Та як і на рівні Миколаївської ОДА жодних ідентифікаторів (час та місце проведення заходів, назви організацій що прийняли участь в консультаціях) в звітах не зазначено. Як наслідок в жодному звіті не зазначено про отримання пропозицій від громадськості. Наприклад

(Баштанська РДА)

Звіт

про проведені консультації з громадськістю з теми:

«Проект районної програми підтримки засобів масової інформації та забезпечення відкритості у діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування на 2017-2020 роки»

Найменування органу виконавчої влади, який проводив обговорення:

Баштанська райдержадміністрація, сектор з питань внутрішньої політики, зв'язків з громадськістю, у справах преси та інформації апарату райдержадміністрації.

Зміст питання або назва проекту акта, що виносилися на обговорення:

Проект районної програми підтримки засобів масової інформації та забезпечення відкритості у діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування на 2017-2020 роки.

Інформація про осіб, що взяли участь в обговоренні:

Широка громадськість, представники ЗМІ.

Інформація про пропозиції, що надійшли до органу виконавчої влади за результатами обговорення:

За наслідками проведених консультацій пропозицій від громадськості не надходило.

Інформація про врахування пропозицій та зауважень громадськості з обов'язковим обґрунтуванням прийнятого рішення та причин неврахування пропозицій та зауважень:

За наслідками проведених консультацій пропозицій від громадськості не надходило.

Інформація про рішення, прийняті за результатами обговорення:

Прийнято рішення винести проект районної програми підтримки засобів масової інформації та забезпечення відкритості у діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування на 2017-2020 роки на затвердження сесії районної ради.

Або (Кривоозерська РДА)

Звіт

про проведені консультації з громадськістю з теми: «Про виконання програми правової освіти населення у Кривоозерському районі на 2014 – 2020 роки»

Найменування органу виконавчої влади, який проводив обговорення:

Кривоозерська районна державна адміністрація, відділ освіти райдержадміністрації.

Зміст питання або назва проекту акта, що виносилися на обговорення:

Про виконання програми правової освіти населення у Кривоозерському районі на 2014 – 2020 роки.

Інформація про осіб, що взяли участь в обговоренні:

Депутати районної ради, освітяни району, широке коло громадян.

Інформація про пропозиції, що надійшли до органу виконавчої влади за результатами обговорення:

За наслідками проведених консультацій пропозицій від громадськості не надходило.

Інформація про врахування пропозицій та зауважень громадськості з обов'язковим обґрунтуванням прийнятого рішення та причин неврахування пропозицій та зауважень:

За наслідками проведених консультацій пропозицій від громадськості не надходило.

Інформація про рішення, прийняті за результатами обговорення:

Прийнято рішення взяти до відома інформацію про виконання програми правової освіти населення у Кривоозерському районі на 2014 – 2020 роки.

Дані обставини є підставою для сумніву у реальності та легітимності проведення означених консультацій. Така ж сама картина спостерігається і в інших районах і на рівні Миколаївської ОДА. На веб-сторінках Витовської, Владієвської, Казанківської, Вознесенської РДА в розділі Консультацій з громадськість присутне тільки посилання на нормативно правове забезпечення ЦОВВ щодо консультацій. Жодної іншої інформації не опубліковано.

Висновок.

Проаналізувавши стан застосування форм місцевої демократії в Миколаївській області можна зробити наступний висновок:

- найчастіше на рівні місцевого самоврядування застосовується така форма місцевої демократії як громадські слухання та загальні збори за місцем проживання. При чому найчастіше підтримку в проведенні означених заходів здійснює саме місцева райдержадміністрація. Активне застосування означених форм місцевої демократії обумовлено ще й розпочатими в Україні процесами об'єднання громад, в якому проведення слухань, обговорень є обов'язковою процедурою при утворенні нової адміністративно - територіальної одиниці – об'єднаної територіальної громади. Відповідні Положення (проведення громадських слухань) прийняті як на рівні місцевого самоврядування (м. Миколаїв, Вознесенськ, Первомайськ) та і на рівні місцевих органів виконавчої влади (Порядок проведення громадських обговорень з питань добровільного об'єднання територіальних громад)
- інструмент е-петицій застосовується на рівні місцевого самоврядування тільки в декількох громадах.
- Консультації з громадськістю проводяться формально без визначення ідентифікаторів консультацій. Критерії, за яким визначається проведення публічного громадського обговорення, електронних консультацій з громадськістю (безпосередні форми) та методика вивчення громадської думки (опосередкована форма проведення консультацій) не розроблені та незатверджені. Хоча це повноваження місцевого рівня
- Інструмент місцевої ініціативи за означений період дослідження застосовувався тільки один раз в м. Вознесенську
- Інструмент місцевого референдуму хоча і присутній у всіх Статутах територіальних громад, на практиці не застосовується, оскільки дана форма вимагає нормативного забезпечення на рівні ЦОВВ

Рекомендації.

1. З урахуванням основних принципів розроблення цільових програм доопрацювати проект Програми сприяння розвитку громадянського суспільства у Миколаївській області на 2017 – 2020 роки. Узгодити завдання та заходи у відповідності до мети Програми. Включати заходи за всіма завданнями Програми. Визначити конкретні результативні показники реалізації заходів. (Проект Програми додається)
2. Винести проект допрацьованої Програми на розгляд сесії Миколаївської облради та затвердити проект Програми з урахуванням пропозицій громадськості.
3. Вести в практику Коордради розробку, оприлюднення та громадське обговорення проектів щорічних планів по реалізації Стратегії, врахування

громадських пропозицій, моніторинг виконання заходів планів із максимальним залученням громадськості, підготовку звітів про виконання Планів та його громадське обговорення

4. Вести в практику структурного підрозділу Миколаївської ОДА, відповідального за взаємодію з громадськістю, моніторинг виконання заходів Програми на предмет відповідності фактично здійснених заходів запланованим та стану досягнення результативних показників Програми з максимальним залученням громадськості, підготовку звітів про виконання Програми та їх громадське обговорення.

5. Розробити та затвердити на рівні Миколаївської ОДА чіткі критерії визначення реципієнтів фінансової підтримки за рахунок коштів обласного бюджету.

6. Вести в практику Миколаївської ОДА (районних адміністрацій) проведення моніторингу та оцінки програм і проектів, які реалізуються інститутами громадянського суспільства за рахунок бюджетних коштів відповідних бюджетів.

7. Розробити та затвердити як на рівні ОДА так і на рівні місцевих РДА Регламент проведення консультацій з громадськістю з чітким визначенням критеріїв за яким визначається проведення публічного громадського обговорення, електронних консультацій з громадськістю (безпосередні форми), а також методику вивчення громадської думки (опосередкована форма проведення консультацій).

8. Налагодити проведення реальних консультацій з громадськістю по актуальних питаннях розвитку регіону.

VI. Практики місцевих ініціатив для вирішення проблем громади

1) Ресурсно-Інформаційний Центр (РІЦ) розвитку Куцурубської об'єднаної громади запрошує до співпраці

Ресурсно-Інформаційний Центр створено рішенням Куцурубського виконкому №65 від 24.11.2016 р. за спільною ініціативою Куцурубського голови

Інні Копійки, старости **Оксани Яковенко** та активістів сіл Іванівка, Яселка, Куцуруб з метою відповідного забезпечення місцевого стратегічного демократичного розвитку Куцурубської об'єднаної громади на засадах громадського діалогу та партнерства.

В листопаді 2016 директор ГО «Фонд розвитку м. Миколаєва» (ФРММ) на зборах активу Куцурубської об'єднаної громади передав РІЦ комплект офісного обладнання. Так РІЦ вже залучив від міжнародних донорів матеріальних ресурсів на суму 16 500 грн. та допоможе знайти ресурси для реалізації проектів виживанні і розвитку відповідно до цілей і завдань проекту Стратегії Куцурубської об'єднаної громади до 2026 р., що розробляться Стратегічної радою Куцурубської ОТГ за допомогою експертів ФРММ в рамках відповідної угоди про співпрацю.

Також на конкурсній основі Куцурубська ОТГ залучена ФРММ до проекту «Наше самоврядування — спільна справа! Громадянський діалог в південно-східній Україні», що реалізується «MILA». (м. Краків Республіка Польща) при підтримці Польсько-канадської Програми Підтримки Демократії спів фінансованої з програми польської співпраці Міністерства закордонних справ та канадського Міністерства закордонних справ, торгівлі та розвитку (DFATD).

В 3-х навчаннях проекту взяли участь: О.А. Яковенко — староста с Іванівка і Яселка Федорова Т.Я. – фахівець із зв'язків з громадськістю та пресою, Слепендяєва Л.М. – завідувач Куцурубським дитячим садком «Зірочка», Пікуль Т.В. – директор

Куцурубської ЗОШ, Шереметова Л.Г. – завідувач Іванівським дитячим садком «Ромашка» та Лісовська Н.С. – начальник ВОС. За її результатами для участі у стажуванні в гмінаї Полліши незалежною конкурсною комісією була обрана Староста О. Яковенко.

Учасникам зборів Оксана Яковенко

розповіла наступне :

«Після поїздки до Польщі та участі у проекті, після обговорення з мешканцями громади, було прийнято рішення створити Ресурсно-Інформаційний Центр(РІЦ) розвитку Куцурубської громади, як платформи для участі активних громадян в місцевому самоврядуванні та для прийняття участі у різних проектах.

Для впровадження такої мети нами був написаний проект, що перемог у конкурсі «МІЛА». Так громада отримала комп'ютерну техніку для свого Ресурсно — Інформаційного Центру як платформи для підтримки ініціатив активних громадян в місцевому самоврядуванні та проектах з вирішення нагальних проблем громади...».

2) Перший Фестиваль в громаді.

12 червня 2017 року на березі лиману в селі Іванівка Куцурубської ОТГ відбувся перший Фестиваль Карася. Цей захід розрахований на те, щоб привнести людський чинник в питання охорони навколишнього середовища, проблеми екології, привернути увагу до краси рідного краю, заохочування розвитку туристичної галузі як одного з джерел наповнення бюджету.

Це перший захід в якому прийняли участь жителі всіх сіл громади. Під час підготовки та проведення фестивалю мешканці громади мали змогу спілкуватися між собою, з представниками влади, висловлювати свої пропозиції, зауваження та побажання.

Ідея проведення такого масового заходу виникла ще рік назад, коли члени громадської організації «Вектор Іванівки» обговорювали проблеми наповнювання бюджету і розглядали заходи для відновлення історії рідного краю та розвитку зеленого туризму.

При обговоренні Стратегії розвитку Куцурубської сільської ради ОТГ стратегічна рада неодноразово обговорювала проблеми наповнювання бюджету та шляхи розвитку громади. Ми згадували історію своїх сіл і зупинилися на тому, що завдяки карасю та іншій рибі, яка водиться в нашому лимані, люди виживали в скрутні часи голодомору, війни, в часи кризи 90-х років, та що гріха таїти, і в наші часи.

Карась майже єдина риба, як і наш народ, яка живе і виживає в різних умовах,- зазначила староста сіл Іванівка та Яселка Яковенко Оксана. Нашу ідею підтримала Копійка Іна Василівна, був створений орг. комітет, який очолила я, як

староста, і ось 17 червня наше свято відбулося, не зважаючи на погодні умови і сильний проливний дощ.

Члени оргкомітету дуже ретельно готувалися до свята, враховували всі нюанси і можливості, щоб створити святковий настрій та душевну атмосферу для учасників Фестивалю. На базі Ресурсно-інформаційного центру Куцурубської громади, який розташований в селі Іванівка, були розроблені та виготовлені логотип і прапор фестивалю за участю Федорової Т.Я., Нитикинчук С.А., Лісовській Н.С., Перепьолкіної О.І. та Черепової І.В. Завдяки професіоналізму та майстерності Лісовського Миколи провели фото сесію та виготовили оголошення та іншу рекламну продукцію.

Вмілими руками Егоренкової Надії та Березюка Анатолія виготовили скульптури карася і карасихи. Вчителі та учні Іванівської ЗОШ І-ІІІ ст. ім. Рачкова І.І. виготовили казкових персонажів для облаштування зон відпочинку. Велику підтримку в проведенні свята надав колектив школи під керівництвом Паученко О.В. Спеціально для свята співочий колектив «Ромашка» під керівництвом Муравьової Т.С. написав пісню про карася, як гімн Фестивалю та пісню про свій творчий колектив.

Велику організаційну та інформаційну роботи провели заступник сільського голови Горгуленко Л.М. та спеціаліста зі зв'язків з громадськістю Федорова Т.Я. Депутат Куцурубської сільської ради Яшніков О.М. та Єгоренков І.О. разом зі своїми синами допомогли облаштувати майданчик для свята. Завдяки благодійній допомозі Олійника С.М., директора ТОВ «Сонячний», ОК «Чайка - 2», директор Даниленко А.В., були облаштовані санітарні зони, придбана питна вода та матеріали для виготовлення рекламної продукції та інший матеріал для проведення заходу.

В селі не залишилося жодного байдужого мешканця, який би відмовився надати допомогу це і авто Костюк С.С., Серeda С.Д. та Егоренков І.О., які два дні звозили обладнання, це і причеп для перевозки, і лавки для глядачів, і палатки для проведення майстер класів і торгівлі рекламною продукцією, спільна праця,

активність жителів згуртовують населення, дають можливість ініціативним і творчим проявити себе.

Адміністратори Серeda Л.Я. та Богданова Л.В. на фестивалі вдало провели ярмарок з продажу сувенірної продукції з зображенням красвидів сіл Куцурубської ОТГ, майстер – класи по виготовленню виробів із глини та їх розпис (майстер

Єгоренкова Н.М., с. Іванівка), виготовлення ляльки – мотанки (майстер Бурлакова О.Ю., с. Куцуруб), активну участь взяли Яковекно Ангеліна, Богданова Маша та Чокова Маша.

Художніми та музичними номерами представили свої села громади місцеві таланти.

Свято почалося з офіційного відкриття старостою сіл Іванівка та Яселка Яковенко О.А., з божого благословення протиіреєм отцем Михайлом Іванівської церкви та виступом сільського голови Куцурубської ОТГ Копіки І.В.

Східні красуні працівників ДНЗ «Ромашка» вразили присутніх своїм вишуканим танцем, костюмами та зоною відпочинку, флеш-моби для дорослих та дітей, які провели Левчик Олена, Торбенко Настя та Резнікова Люда, циганський танець Голоти Олени, Швець Олени, кумедний танець дитячого колективу села Дмитрівка розмішив присутніх, виступ жіночок села Солончаки запав до душі, сподобався виступ дівчаток з Острівки, яких підготувала музичний керівник Книжик Н.П. Всі глядачі та учасники Фестивалю зазначили, що наскільки у нас талановиті та творчі люди, що не було видно різниці між виступами колективів з палаців, сільських клубів і аматорських колективів. Організація концерту не обійшлась без допомоги Середи Вадима, Коваленко Діани та Вітковського Вадима, Луки Владислава. Після концерту почали танці, танці, танці, де вже душу відвели всі від малих до дорослих, особливо танець «Яблочко» під акомпанемент Муравьової Т.С.

На свято завітав голова ГО «Фонд розвитку м. Миколаїва» Золотухін Михайло, який разом з Бондаренко Дмитром та Яковенко Віктором залучився до приготування юшки з карася. Свіжий морський вітер розносив по берегу духмяний аромат юшки із карася, смачна вийшла юшка з душею. Всі бажаючи малу змогу скуштувати карасика смаженого, тушеного в сметані, копченого, сугундайчика з карася.

На заході був і фотокореспондент, роль якого на себе взяла Кучеренко Інга.

Найбільша черга з дорослих та дітей була до майданчика з батутом, який облаштував Голота Олександр.

Концерт, конкурси, майстер класи, дискотека, зони відпочинку, лотерея, яку артистично провела Нітікінчук Світлана та Негруца Світлана, все це створило неперевершену атмосферу свята, єдності, незабутніх вражень, загартування в пам'яті душевної теплоти, дружності, радості. Організатори, переповнені емоціями від проведеного дійства, надихнулись і на наступні заходи. Можливості є, їх тільки треба реалізувати. За цим – перспектива розвитку.

Фестиваль Карася – це пілотний проект, мета якого врахувати всі можливості громади, зробити аналіз і підготувати проект для залучення коштів для фінансування таких заходів з інших джерел. На організацію та проведення Фестивалю Карася з бюджету Куцурубської сільської ради ОТГ не витрачено жодної копійки.

Запечу я карася, натушу в сметані ,
 Ну, а він такий смачний, що аж в роті тане.
 Ой, карасику – карась, солю тебе й сушу,
 В усі блюда з карася , я вкладаю душу.

Організатори Фестивалю Карася вдячні сільському голові Копійки І.В. в.о старост сіл Дмитрівка, Солончаки, Парутине, Острівка за підтримку в організації свята.

Люди-головне багатство громади.
 В єдності наша сила!

3) Первомайський районний ресурсний центр громад запрошує до співпраці

В листопаді 2016 у трьох школах Первомайського району (с. Мигія, Кінецьпіль, Підгородня) встановлено сміттєві «євро – баки». Так місцевими громадськими активістами започатковано екологічний молодіжний проект з запровадження у селах району системи роздільного збору та утилізації сміття. Обладнання нещодавно на

серії зборів громад урочисто передав директор ГО «Фонд розвитку м. Миколаєва» (ГО ФРММ) представнику Первомайської районної ради. Так Ресурсний районний центр, що діє на базі Первомайської райради залучив від міжнародних донорів матеріальних ресурсів на суму 16 500 грн. та допоможе знайти ресурси для реалізації проектів виживання і розвитку за методичної, навчальної і коуч — підтримки ФРММ в рамках відповідної угоди про співпрацю між ФРММ та районною радою.

Зокрема, відповідно до угоди Первомайська районна рада стала учасником проекту «Наше самоврядування — спільна справа! Громадянський діалог в південно-східній Україні», що реалізується «MILA». (м. Краків Республіка Польща) при підтримці Польсько-канадської Програми

Підтримки Демократії співфінансованої з програми польської співпраці на користь розвитку Міністерства закордонних справ ОП та канадського Міністерства закордонних справ, торгівлі та розвитку (DFATD).

В 3-х навчаннях проекту взяли участь: **Лілія Недашковська** заступник голови районної ради, **Микола Єрмаков**— працівник районної ради та 7 представників органів місцевого самоврядування і громади згаданих сіл району. За її результатами

навчань для участі у стажуванні в гмінах Польщі був обран **Микола Єрмаков**, що казав наступне:

«Після поїздки до Польщі та участі у проекті, після обговорення з мешканцями громади, було вирішили адаптувати до умов громад району польський досвід вирішенні проблем сміття. Організація роздільного сортування сміття з наступною його передачею його на переробку зекономить від 20 до 40% природних ресурсів місцевих громад.

Для чого Мигія, Кінецьпіль, Підгородня отримали відповідний комплект сміттєвих баків, та найголовніше — технологію погодження з твердими побутовими відходами та механізм її запровадження, що діятиме на основі молодіжної громадської ініціативи та публічно-приватного партнерства.»

ГО ФРММ спільно з Первомайським районним ресурсним центром громад райради і далі буде надавати підтримку громадським ініціативам та налагодженню публічно-приватного партнерства для вирішення нагальних екологічних проблем та формування спроможних місцевих громад.

Проект обласної Програми сприяння розвитку громадянського суспільства у Миколаївській області на 2017 – 2020 роки

РОЗДІЛ 1. ОБГРУНТУВАННЯ НЕОБХІДНОСТІ ПРИЙНЯТТЯ ПРОГРАМИ

Активне, впливове і розвинене громадянське суспільство є важливим елементом будь-якої демократичної держави та відіграє одну з ключових ролей у впровадженні нагальних суспільних змін і належного врядування, в управлінні державними справами і вирішенні питань місцевого значення, розробці і реалізації ефективної державної політики у різних сферах, утвердженні відповідальної перед людиною правової держави, розв'язанні політичних, соціально-економічних та гуманітарних проблем.

Враховуючи підвищення ролі громадянського суспільства в різних сферах діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування, зокрема щодо впровадження реформ, на підтримку ініціативи громадськості, а також з метою налагодження ефективного діалогу та партнерських відносин органів державної влади, органів місцевого самоврядування з організаціями громадянського суспільства, передусім з питань забезпечення прав і свобод людини і громадянина Указом Президента України від 26 лютого 2016 року № 68/2016 затверджена Національна стратегія сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2016 – 2020 роки.

Національна стратегія сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2016 – 2020 роки визначає такі стратегічні напрями:

створення сприятливих умов для формування та інституційного розвитку організацій громадянського суспільства;

забезпечення ефективних процедур участі громадськості під час формування та реалізації державної, регіональної політики, вирішення питань місцевого значення;

стимулювання участі організацій громадянського суспільства в соціально-економічному розвитку України;

створення сприятливих умов для міжсекторальної співпраці.

В Миколаївській області протягом тривалого часу успішно використовуються такі інструменти взаємодії органів державної влади та інститутів громадянського суспільства (далі – ІГС): консультації з громадськістю, участь у спільних органах (консультативно-дорадчі та координаційні ради, колегії) тощо. ІГС застосовують доступ до публічної інформації (інформаційні запити), звернення до депутатів, органів державної влади, проведення громадських експертиз.

Кількість громадських організацій в області постійно зростає. За станом на листопад 2016 року в області легалізовані понад 3 тис. громадських організацій. Облдержадміністрація, інші органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування області співпрацюють з об'єднаннями громадян, в рамках чинного законодавства сприяють їх діяльності.

Варто зазначити про наявність низки питань, які потребують додаткових зусиль для їх вирішення.

Незважаючи на зростання кількості ІГС, їх роль у житті та розвитку області залишається на недостатньому рівні. Подібна ситуація значною мірою обумовлена низкою причин: недостатнім рівнем кадрової, фінансової та інституційної спроможності ІГС, низьким рівнем самоорганізації у процесі вирішення місцевих проблем; недосконалістю механізмів взаємодії між органами влади та інститутами громадянського суспільства.

Разом з тим, органи державної влади зацікавлені у розвитку ІГС та їх участі у формуванні і реалізації державної та регіональної політики.

Для вирішення цих питань розроблена обласна Програма сприяння розвитку громадянського суспільства у Миколаївській області на 2017 – 2020 роки.

Розробка цієї програми обумовлена змінами основних тенденцій розвитку громадянського суспільства, зростанням його ролі в різноманітних сферах: від просування реформ на державному і місцевому рівнях та європейської інтеграції до надання волонтерської допомоги Збройним Силам України, органам державної влади під час особливого періоду, надання допомоги внутрішньо переміщеним особам.

Програма розроблена відповідно до Конституції України, Законів України «Про місцеві державні адміністрації», «Про об'єднання громадян», «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про професійні спілки та гарантії їх діяльності», «Про органи самоорганізації населення», «Про благодійництво і благодійні організації», «Про доступ до публічної інформації», Указу Президента України від 26 лютого 2016 року № 68/2016 «Про сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні», постанов Кабінету Міністрів України від 03 листопада 2010 року №996 «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики».

Під ІГС у Програмі маються на увазі громадські, релігійні, благодійні організації, професійні спілки та їх об'єднання, творчі спілки, асоціації, організації роботодавців, недержавні засоби масової інформації та інші невідприємницькі товариства і установи, легалізовані відповідно до законодавства України (постанова Кабінету Міністрів України від 03 листопада 2010 року № 996 «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики»).

РОЗДІЛ 2. МЕТА І ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ ПРОГРАМИ

Мета Програми - створення сприятливих умов для подальшого розвитку громадянського суспільства в Миколаївській області, підвищення ефективності взаємодії органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування з інститутами громадянського суспільства, реалізація права громадян на участь у формуванні та реалізації державної і регіональної політики, вирішення питань місцевого значення, сприяння громадській активності та збереженню громадянського порозуміння на території Миколаївської області.

РОЗДІЛ 3. ОБГРУНТУВАННЯ ШЛЯХІВ І ЗАСОБІВ РОЗВ'ЯЗАННЯ ПРОБЛЕМИ

Для виконання Програми пропонується впровадити в області такі заходи:

проведення широкої інформаційно-просвітницької кампанії з питань розвитку громадянського суспільства;

надання консультативної та організаційно-методичної підтримки діяльності інститутів громадянського суспільства;

організація та здійснення навчальних заходів з питань розвитку громадянського суспільства для представників громадськості, працівників місцевих органів виконавчої влади та посадових осіб органів місцевого самоврядування;

підтримка ініціатив громадськості, надання на конкурсних засадах фінансової допомоги громадським організаціям на реалізацію розроблених ними програм (проектів, заходів) з розвитку громадянського суспільства;

реалізація принципів відкритості, прозорості і публічності у діяльності місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування області;

налагодження ефективних механізмів співпраці місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування з інститутами громадянського суспільства;

залучення громадськості до процесів формування та реалізації державної і регіональної політики;

сприяння діяльності громадських рад при місцевих органах виконавчої влади та органах місцевого самоврядування;

вивчення громадської думки мешканців області, посилення інституційної спроможності громадських організацій та місцевих органів влади у сфері визначення потреб і пріоритетів розвитку регіону;

забезпечення координації зусиль Миколаївської ОДА обласної ради, райдержадміністрацій, виконавчих комітетів міських рад (міст обласного значення) з метою розвитку громадянського суспільства в Дніпропетровській області;

запровадження практики закупівлі соціальних та інших суспільно значущих послуг через соціальне замовлення та забезпечення рівного доступу інститутів громадянського суспільства та бюджетних установ до надання соціальних та інших суспільно значущих послуг за рахунок бюджетних коштів;

стимулювання розвитку соціального підприємництва, зокрема вдосконалення механізмів фінансової підтримки такої діяльності;

забезпечення рівних умов участі інститутів громадянського суспільства у процедурах публічних закупівель;

встановлення конкурсних засад визначення виконавців регіональних, місцевих цільових програм серед інститутів громадянського суспільства та забезпечення рівних можливостей для участі у таких конкурсах;

забезпечення органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування доступу громадськості до консультацій та правової допомоги з питань порядку створення і діяльності організацій громадянського суспільства;

стимулювання волонтерської діяльності;

проведення просвітницьких заходів та соціальної реклами з питань взаємодії органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування з організаціями громадянського суспільства, розвитку громадянського суспільства.

РОЗДІЛ 4. ПЕРЕЛІК ЗАВДАНЬ ТА ЗАХОДІВ ПРОГРАМИ

Основним завданням Програми є: залучення громадськості до процесів формування та реалізації державної політики, реалізація в діяльності органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування області принципів відкритості, прозорості і публічності.

В основу Програми покладено принцип зосередження зусиль на пріоритетних питаннях розвитку громадянського суспільства. Виходячи з цього, визначено стратегічні напрями (завдання) Програми:

1. Створення системи ресурсного, інформаційного, нормативно-правового забезпечення сталої діяльності та розвитку інститутів громадянського суспільства
2. Розвиток механізмів співпраці органів влади з ІГС у вирішенні пріоритетних проблем територіальних громад. Підвищення рівня громадянської, політичної та правової культури населення, обізнаності державних службовців та посадових осіб органів місцевого самоврядування у питаннях громадянського суспільства
3. Забезпечення участі інститутів громадянського суспільства у формуванні та реалізації державної і регіональної політики, підготовці та прийнятті управлінських рішень, здійсненні громадського контролю за діяльністю місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування. Підтримка ініціатив суб'єктів громадянського суспільства
4. Стимулювання громадської активності, налагодження ефективної взаємодії інститутів громадянського суспільства з місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування

Заходи Програми передбачають проведення зустрічей та консультацій з громадськістю в рамках роботи структурних підрозділів Миколаївської обласної державної адміністрації, виконавчих комітетах сільських, селищних рад, залучення громадських організацій до заходів, що проводяться органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування Миколаївської області, підтримку їх ініціатив, вивчення громадської думки мешканців регіону тощо. Перелік завдань і заходів Програми наведено в додатку .

РОЗДІЛ 4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ ВИКОНАННЯ ПРОГРАМИ

Реалізація Програми дозволить:

підвищити якість регіональної політики з огляду на задоволення потреб громадськості;

створити умови для реалізації громадянами конституційного права на участь в управлінні державними справами на території Миколаївської області та для сприяння врахуванню облдержадміністрацією громадської думки під час формування та реалізації державної політики;

забезпечити ефективне використання коштів для підтримки ініціатив інститутів громадянського суспільства, спрямованих на вирішення завдань регіональної політики;

підвищити професійний рівень посадових осіб та представників інститутів громадянського суспільства щодо використання інструментів сприяння розвитку громадянського суспільства та участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики;

забезпечити інформаційну підтримку процесу розвитку громадянського суспільства та доступу громадян до інформації.

Очікувані результати виконання Програми та результативні показники наведені у додатку 3.

РОЗДІЛ 5. ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОГРАМИ

Загальна вартість реалізації Програми становить 1324 тис. гривень.

Фінансування заходів Програми здійснюється за рахунок коштів державного та обласного бюджетів, інших джерел, не заборонених чинним законодавством. Бюджетні установи та організації, що беруть участь у виконанні Програми, діють у межах кошторисів, передбачених на здійснення їх основної діяльності.

Орієнтовний обсяг фінансування заходів наведено у Паспорті Програми, згідно з додатком .

РОЗДІЛ 6. ОРГАНІЗАЦІЯ КОНТРОЛЮ ЗА ВИКОНАННЯМ ПРОГРАМИ

Координатором реалізації Програми є управління інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю облдержадміністрації. Громадський супровід виконання Програми здійснює координаційна рада сприяння розвитку громадянського суспільства в Миколаївській області.

Райдержадміністрації, виконавчі органи міських (міст обласного значення) рад, структурні підрозділи облдержадміністрації, територіальні органи міністерств, інших центральних органів виконавчої влади забезпечують виконання та аналіз стану реалізації заходів Програми; щороку до 15 січня надають управлінню інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю облдержадміністрації аналітичну інформацію про хід виконання завдань і заходів Програми.

Управління інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю облдержадміністрації щороку до 01 лютого надає департаменту економічного розвитку та регіональної політики облдержадміністрації звіт про хід та результати виконання заходів Програми.

ПЕРЕЛІК
завдань і заходів Програми сприяння розвитку громадянського суспільства
у Миколаївській області на 2017 – 2020 роки

Назва напрямку діяльності (пріоритетні завдання)	Зміст заходів Програми з виконання завдання	Відповідальні за виконання	Строки виконання	Орієнтовні обсяги фінансування за роками виконання, тис. грн						Очікуваний результат виконання заходу, у тому числі за роками виконання
				Джерела фінансування	Усього, у т. ч.	2017	2018	2019	2020	
1. Створення системи ресурсного, інформаційного, нормативно-правового забезпечення сталого діяльності та розвитку інститутів громадянського суспільства	1.1. Розробка та затвердження Порядку проведення структурними підрозділами обласної державної адміністрації консультацій з громадськістю	Управління інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю облдержадміністрації керівники структурних підрозділів облдержадміністрації	2017 – 2020 роки	Загальний обсяг, у т.ч.	-	-	-	-	-	Забезпечення участі інститутів громадянського суспільства (далі – ПС) у формуванні та реалізації державної і регіональної політики
				Державний бюджет	-	-	-	-	-	
				Обласний бюджет	-	-	-	-	-	
				Місцевий бюджет	-	-	-	-	-	
				Інші джерела	-	-	-	-	-	
	1.2. Утворення на порталі Миколаївської області, підтримка та інформаційне наповнення веб-ресурсу „Громадський портал Миколаївщини”	Управління інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю облдержадміністрації	2017 – 2020 роки	Загальний обсяг, у т.ч.	50,0	20,0	10,0	10,0	10,0	Забезпечення оперативного та всебічного інформування користувачів мережі Інтернет про актуальні питання, події та явища, пов'язані з розвитком громадянського суспільства в області, зі
				Державний бюджет	-	-	-	-	-	
				Обласний бюджет	50,0	20,0	10,0	10,0	10,0	
				Місцевий бюджет	-	-	-	-	-	
				Інші джерела	-	-	-	-	-	
	3. Розробка та затвердження критеріїв визначення отримувачів фінансової допомоги за статутну діяльність	Управління інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю облдержадміністрації		Загальний обсяг, у т.ч.	-	-	-	-	-	Забезпечення прозорості та неупередженості визначення отримувачів фінансової підтримки, підвищення довіри до рішень облради
				Державний бюджет	-	-	-	-	-	
				Обласний бюджет	-	-	-	-	-	
				Місцевий бюджет	-	-	-	-	-	
				Інші джерела	-	-	-	-	-	
	4. Створення Громадської ради при Миколаївській ОДА	Управління інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю облдержадміністрації	2017р	Загальний обсяг, у т.ч.	-	-	-	-	-	Сприяння участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики
Державний бюджет				-	-	-	-	-		
Обласний бюджет				-	-	-	-	-		
Місцевий бюджет				-	-	-	-	-		
Інші джерела				-	-	-	-	-		

				Інші джерела	200,0	50,0	50,0	50,0	50,0	
2.3. Організація і проведення навчання, семінарів, лекцій, практикумів, щорічного форуму інститутів громадянського суспільства, донорів та ЗМІ, зборів, тренінгів для представників інститутів громадянського суспільства, членів громадських рад при обласній та районних державних тощо.	Управління інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю облдержадміністрації, ІГС (за згодою)	2017 – 2020 роки	Загальний обсяг, у т.ч.	400,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	Підвищення рівня компетентності, громадянської та правової культури представників ІГС, професійного рівня державних службовців та посадових осіб органів місцевого самоврядування
			Державний бюджет	–	–	–	–	–	–	
			Обласний бюджет	200,0	50,0	50,0	50,0	50,0		
			Місцевий бюджет	–	–	–	–	–		
			Інші джерела	200,0	50,0	50,0	50,0	50,0		
2.4. Організація оприлюднення соціальної реклами з тематики громадянського суспільства у засобах масової інформації, виготовлення відповідних друкованих матеріалів, розповсюдження їх серед населення, розміщення на об'єктах зовнішньої реклами, урядово-мультиплатформі, у засадах соціальної сфери (популяризація „Віржі проєктів“)	Управління інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю облдержадміністрації	2017 – 2020 роки	Загальний обсяг, у т.ч.	200,0	50,0	50,0	50,0	50,0	50,0	Підвищення рівня компетентності, громадянської та правової культури представників ІГС, професійного рівня органів місцевого самоврядування в питаннях розвитку громадянського суспільства, взаємодії органів
			Державний бюджет	–	–	–	–	–	–	
			Обласний бюджет	100,0	25,0	25,0	25,0	25,0		
			Місцевий бюджет	–	–	–	–	–		
			Інші джерела	100,0	25,0	25,0	25,0	25,0		
2.5. Створення інформаційного продукту (аудіо -, відеороликів, висвітлення діяльності діючих ІГС у регіональних ЗМІ) з питань розвитку громадянського суспільства та інституційного зростання ІГС в області	Управління інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю облдержадміністрації	2017 – 2020 роки	Загальний обсяг, у т.ч.	120,0	30,0	30,0	30,0	30,0	30,0	Підвищення рівня компетентності, громадянської та правової культури представників ІГС, професійного рівня органів місцевого самоврядування в питаннях розвитку громадянського суспільства.
			Державний бюджет	–	–	–	–	–	–	
			Обласний бюджет	80,0	20,0	20,0	20,0	20,0		
			Місцевий бюджет	–	–	–	–	–		
			Інші джерела	40,0	10,0	10,0	10,0	10,0		
2.6. Створення системи інформаційної підтримки процесу розвитку громадянського суспільства та доступу громадян до інформації. Проведення	Управління інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю облдержадміністрації, райдержадміністра	2017 – 2020 роки	Загальний обсяг, у т.ч.	200,0	50,0	50,0	50,0	50,0	50,0	Підвищення рівня правової свідомості населення, у тому числі в частині обізнаності щодо недержавних
			Державний бюджет	–	–	–	–	–	–	
			Обласний бюджет	100,0	25,0	25,0	25,0	25,0		
			Місцевий бюджет	–	–	–	–	–		

	2.7. Включення до навчальних програм загальноосвітніх, професійно-технічних, вищих навчальних закладів курсів і тем з питань розвитку громадянського суспільства; запровадження підготовки в системі вищої та післядипломної освіти з менеджменту неурядових організацій; забезпечення надання методичної, консультативної та організаційної	ції, виконавчі комітети міських рад (за згодою)	2017 – 2020 роки	Інші джерела	100,0	25,0	25,0	25,0	25,0	Підвищення рівня обізнаності посадових осіб органів місцевого самоврядування в питаннях розвитку громадянського суспільства, налагодження ефективної взаємодії органів влади з громадськістю
				Загальний обсяг, у т.ч.	-	-	-	-	-	
				Державний бюджет	-	-	-	-	-	
				Обласний бюджет	-	-	-	-	-	
				Місцевий бюджет	-	-	-	-	-	
3.3. Проведення конкурсів проектів з розвитку громадянського суспільства, які були розроблені громадянськими організаціями	3.1. Проведення консультацій з громадськістю (круглих столів, конференцій, громадських обговорень та слухань, електронних консультацій, відеоконференцій тощо) з обговорення проєктів суспільно значущих нормативно-правових актів,	Управління інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю облдержадміністрації, райдержадміністрації, виконавчі комітети міських рад (за згодою)	2017 – 2020 роки	Загальний обсяг, у т.ч.	120,0	30,0	30,0	30,0	30,0	Забезпечення участі П.С. у формуванні та реалізації державної і регіональної політики. Підвищення якості регіональної політики з огляду на задоволення потреб мешканців
				Державний бюджет	-	-	-	-	-	
				Обласний бюджет	80,0	20,0	20,0	20,0	20,0	
				Місцевий бюджет	-	-	-	-	-	
				Інші джерела	40,0	10,0	10,0	10,0	10,0	
3.3. Проведення конкурсів проектів з розвитку громадянського суспільства, які були розроблені громадянськими організаціями	3.2. Організація і проведення соціологічних досліджень, анкетувань, онлайн-опитувань з метою вивчення громадської думки щодо стану розвитку громадянського суспільства,	Управління інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю облдержадміністрації, райдержадміністрації, виконавчі комітети міських рад (за згодою)	2017 – 2020 роки	Загальний обсяг, у т.ч.	760,00	190,0	190,0	190,0	190,0	Виявлення актуальних соціально-економічних та суспільно-політичних проблем розвитку регіону, а також громадська оцінка діяльності органів
				Державний бюджет	-	-	-	-	-	
				Обласний бюджет	680,0	170,0	170,0	170,0	170,0	
				Місцевий бюджет	-	-	-	-	-	
				Інші джерела	80,0	20,0	20,0	20,0	20,0	
3.3. Проведення конкурсів проектів з розвитку громадянського суспільства, які були розроблені громадянськими організаціями	3.3. Проведення конкурсів проектів з розвитку громадянського суспільства, які були розроблені громадянськими організаціями	Управління інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю облдержадміністрації	2017 – 2020 роки	Загальний обсяг, у т.ч.	-	-	-	-	-	Залучення інститутів громадянського суспільства до розробки і впровадження суспільно значущих проєктів, вирішення завдань регіональної політики
				Державний бюджет	-	-	-	-	-	
				Обласний бюджет	-	-	-	-	-	
				Місцевий бюджет	-	-	-	-	-	
				Інші джерела	-	-	-	-	-	

4. Стимулювання громадської активності, налагодження ефективної взаємодії інститутів громадянського суспільства з місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування	3.4. Реалізація соціальних проектів, розроблених інститутами громадянського суспільства, які визначені переможцями на конкурсних засадах (бюджет конкурсу)	Управління інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю облдержадміністрації	2017 – 2020 роки	Загальний обсяг, у т. ч.	1600,0	400,0	400,0	400,0	400,0	Надання фінансової підтримки на реалізацію проектів громадських
				Державний бюджет	–	–	–	–	–	
				Обласний бюджет	1200,0	300,0	300,0	300,0	300,0	
				Місцевий бюджет	–	–	–	–	–	
				Інші джерела	400,0	100,0	100,0	100,0	100,0	
	3.5. Надання на конкурсних засадах неприбутковим громадським організаціям фінансової підтримки для покриття витратів на оренду приміщень, що перебувають у власності територіальних громад	Управління інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю облдержадміністрації, райдержадміністрації, виконавчі комітети міських рад (за згодою)	2017 – 2020 роки	Загальний обсяг, у т. ч.	200,0	50,0	50,0	50,0	50,0	Створення сприятливих умов для розвитку неприбуткових організацій, які виконують суспільно важливі функції, шляхом
				Державний бюджет	–	–	–	–	–	
				Обласний бюджет	200,0	50,0	50,0	50,0	50,0	
				Місцевий бюджет	–	–	–	–	–	
				Інші джерела	–	–	–	–	–	
	3.6. Використання на конкурсній основі механізму соціальних замовлень для неприбуткових державних організацій з метою надання соціальних послуг населенню. Здійснення моніторингу	Управління інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю облдержадміністрації, райдержадміністрації, виконавчі комітети міських рад (за згодою)	2017 – 2020 роки	Загальний обсяг, у т. ч.	400,0	100,0	100,0	100,0	100,0	Підвищення ефективності використання бюджетних коштів для розв'язання соціальних проблем, забезпечення перерозподілу
				Державний бюджет	–	–	–	–	–	
Обласний бюджет				400,0	100,0	100,0	100,0	100,0		
Місцевий бюджет				–	–	–	–	–		
Інші джерела				–	–	–	–	–		
4.1. Започаткування та проведення на території області Дня громадянського суспільства	Управління інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю облдержадміністрації, райдержадміністрації, виконавчі комітети міських рад (за згодою)	2017 – 2020 роки	Загальний обсяг, у т. ч.	80,0	20,0	20,0	20,0	20,0	Здійснення заходів із залученням представників громадянського суспільства.	
			Державний бюджет	–	–	–	–	–		
			Обласний бюджет	80,0	20,0	20,0	20,0	20,0		
			Місцевий бюджет	–	–	–	–	–		
			Інші джерела	–	–	–	–	–		
	4.2. Організація для представників інститутів громадянського суспільства Днів відкритих дверей у структурних підрозділах облдержадміністрації, місцевих органах виконавчої влади та органах місцевого самоврядування.	Управління інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю облдержадміністрації, організаційний відділ апарату облдержадміністрації, райдержадміністрації, районні ради (за згодою), виконавчі комітети	2017 – 2020 роки	Загальний обсяг, у т. ч.	–	–	–	–	–	Здійснення заходів із залученням до участі в них понад 2,5 тисячі осіб. Забезпечення відкритості та прозорості
				Державний бюджет	–	–	–	–	–	
				Обласний бюджет	–	–	–	–	–	
				Місцевий бюджет	–	–	–	–	–	
				Інші джерела	–	–	–	–	–	

		міських, селищних, сільських рад (за згодою)									
4.3. Матеріально-технічне забезпечення проведення засідань громадської ради при облдерж - адміністрації	Управління інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю облдержадміністрації	2017 – 2020 роки	Загальний обсяг, у т. ч.	124,0	31,0	31,0	31,0	31,0			
			Державний бюджет	–	–	–	–	–			
			Обласний бюджет	124,0	31,0	31,0	31,0	31,0			
			Місцевий бюджет	–	–	–	–	–			
			Інші джерела	–	–		–	–			
Усього за Програмою:			Загальний обсяг, у т.ч.	4922,00	1238,0	1228,0	1228,0	1228,0	1228,0		
			Державний бюджет	–	–	–	–	–	–		
			Обласний бюджет	3742,00	943,0	933,0	933,0	933,0	933,0		
			Місцевий бюджет	–	–	–	–	–	–		
			Інші джерела	1180,00	295,0	295,0	295,0	295,0	295,0		
Забезпечення заходів канцелярським приладдям та додатковим устаткуванням											

Додаток 3

ПОКАЗНИКИ
оцінки ефективності виконання Програми сприяння розвитку громадянського
суспільства у Миколаївській області на 2017 – 2020 роки
I. Результативні показники виконання Програми

Назва напрямку діяльності (пріоритетні завдання)	Результативні показники виконання Програми						
	Найменування показника	Одиниця виміру	Усього за Програмою	Значення показника за роками			
				2017	2018	2019	2020
1. Створення системи ресурсного, інформаційного, нормативно-правового забезпечення сталої діяльності та розвитку інститутів громадянського суспільства	1.1. Розробка та затвердження Порядку щодо проведення структурними підрозділами облдержадміністрації консультацій з громадськістю: розроблення Положення про соціальне замовлення та про умови конкурсу щодо його проведення; розроблення методичних рекомендацій для органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування щодо проведення консультацій з громадськістю, розробка критеріїв визначення отримавців фінансової допомоги на статутну діяльність	од.	4	4	–	–	–
	1.2. Утворення, підтримка та інформаційне наповнення веб-ресурсу „Громадський портал Миколаївщини”	од.	1	1	–	–	–
	1.3. Створення та інформаційне наповнення на офіційних веб-сайтах облдержадміністрації, обласної ради, райдержадміністрацій, районних рад, виконавчих комітетів міських рад спеціального розділу для проведення електронних консультацій з громадськістю	од.	5	5	–	–	–
	1.4. Проведення моніторингу та оцінки програм і проектів, які виконуються організаціями громадянського суспільства за рахунок бюджетних коштів	од.	4	1	1	1	1
2. Підвищення рівня громадянської, політичної та правової культури населення, обізнаності державних службовців та посадових осіб органів місцевого самоврядування у питаннях громадянського суспільства. Розвиток механізмів співпраці органів влади з ІГС у вирішенні пріоритетних проблем територіальних	2.1. Організація і проведення навчань, семінарів, лекцій, практикумів, форумів, зборів, тренінгів для представників інститутів громадянського суспільства, членів громадських рад при обласній та районних державних адміністраціях, виконавчих комітетах міських рад з питань розвитку громадянського суспільства, взаємодії органів влади з об'єднаннями громадян, проведення громадської експертизи, організації доступу до публічної інформації тощо	од.	60	15	15	15	15
		тис. осіб	1	0,25	0,25	0,25	0,25
	2.2. Виготовлення та придбання поліграфічної продукції (плакати, брошури, буклети, листівки, книги, довідники, методичні рекомендації, посібники, інформаційна та інша друкована продукція) з питань розвитку громадянського суспільства, створення та	тис. од.	40	10	10	10	10

Назва напрямку діяльності (пріоритетні завдання)	Результативні показники виконання Програми						
	Найменування показника	Одиниця виміру	Усього за Програмою	Значення показника за роками			
				2017	2018	2019	2020
громад	діяльності інститутів громадянського суспільства, їх взаємодії з органами влади						
	2.3. Виготовлення та розміщення на радіо і телебаченні відео- та аудіороликів з питань розвитку громадянського суспільства	од.	8	2	2	2	2
	2.4. Проведення днів інформування населення з питань, що стосуються розвитку громадянського суспільства	од.	20	5	5	5	5
	3.1. Проведення експертиз та консультацій з громадськістю (круглих столів, конференцій, громадських обговорень та слухань, електронних консультацій, відеоконференцій тощо) з обговорення проектів суспільно значущих нормативно-правових актів, актуальних питань соціально-економічного та суспільно-політичного розвитку регіону та держави	од.	80	20	20	20	20
3. Забезпечення участі інститутів громадянського суспільства у формуванні та реалізації державної і регіональної політики, підготовці та прийнятті управлінських рішень, здійсненні громадського контролю за діяльністю місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування. Підтримка ініціатив суб'єктів громадянського суспільства	3.2. Організація і проведення соціологічних досліджень, анкетувань, онлайн-опитувань з метою вивчення громадської думки щодо стану розвитку громадянського суспільства, визначення рейтингу регіональних проблем, які потребують першочергового розв'язання, оцінки діяльності місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування	од. -	12	3	3	3	3
	3.3. Проведення конкурсів проектів з розвитку громадянського суспільства, які були розроблені громадськими організаціями	од.	8	2	2	2	2
	3.4. Надання на конкурсних засадах неприбутковим громадським організаціям фінансової підтримки для покриття видатків на оренду приміщень, що перебувають у власності територіальних громад	-	-	-	-	-	-
	3.5. Використання на конкурсній основі механізму соціальних замовлень для неприбуткових державних організацій з метою надання соціальних послуг населенню. Здійснення моніторингу реалізації соціальних замовлень	-	-	-	-	-	-
	4.1. Започаткування та проведення на території області „Дня громадянського суспільства”, Проведення щорічного обласного конкурсу „Кращий волонтер року”, конкурсу журналістів на краще висвітлення проблематики громадянського суспільства	од.	16	4	4	4	4
4.2. Організація для представників інститутів громадянського суспільства Днів відкритих	од.	4	1	1	1	1	

Назва напрямку діяльності (пріоритетні завдання)	Результативні показники виконання Програми						
	Найменування показника	Одиниця виміру	Усього за Програмою	Значення показника за роками			
				2017	2018	2019	2020
органами місцевого самоврядування	дверей у структурних підрозділах облдержадміністрації, місцевих органах виконавчої влади та органах місцевого самоврядування						
	4.3. Матеріально-технічне забезпечення проведення засідань громадської ради при обласній державній адміністрації	од.	16	4	4	4	4

II. Якісні показники виконання Програми

Виконання завдань та заходів Програми забезпечить:

створення системи інформаційної, консультативної та організаційно-методичної підтримки процесу розвитку громадянського суспільства;

підвищення рівня громадянської та правової культури населення області, обізнаності державних службовців і посадових осіб органів місцевого самоврядування в питаннях розвитку громадянського суспільства;

активізацію участі інститутів громадянського суспільства в розробці і впровадженні суспільно значущих проектів, формуванні та реалізації державної і регіональної політики;

відкритість та прозорість діяльності місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування;

підвищення рівня взаємної довіри, налагодження ефективної та конструктивної взаємодії між органами влади та громадськістю.